בְּמִצְוֹת: ב שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ כַּת כְּאֶחָד חַיָּבִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן קֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְאֵי זוֹ הִיא בִּרְכַּת הַזִּמּוּן אִם הָיוּ הָאוֹכְלִים מִשְּׁלֹשָׁה עַד עֲשָׂרָה מְבָרֵךְ אֶחָד מֵהֶם וְאוֹמֵר נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וְהַכֹּל עוֹנִין בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ. וְהוּא חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ. ג וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ עַד שֶׁגּוֹמֵר אַרְבַּע בְּרָכוֹת וְהֵן עוֹנִין אָמֵן אַחַר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה:

Sages, in order to educate them in [the performance of] the commandments. (2) Three people who have eaten bread together are obligated to say *zimmun* [i.e., the blessing of invitation — calling upon them to say the blessing together] before reciting the blessing after the meal. If there is a minimum of three, but fewer than ten people eating together, one of them says the blessing, saying, "Let us bless He of Whose [food] we have eaten," and everyone answers, "Blessed is He from Whose [food] we have eaten and by Whose goodness we live. And he repeats the blessing, "Blessed is He Whose [food] we have eaten and by Whose goodness we live." He then recites, "Blessed are You, O Lord our God, King of the universe, Who feeds the whole world by His goodness [— *ha-zan et ha-olam*]" until he finishes the four blessings. And they answer "Amen" after each blessing.

KI TAVO FOR WEDNESDAY כי תבא ליום רביעי

TORAH תורה

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

שלישי טז **הַיּוֹם הַזֶּה יְדֹוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:** יוֹמָא הָדֵין יְיָ אֱלָהָךְ מְפַקְּדָךְ לְמֶעְבַּד יָת קְיָמַיָּא הָאִלֵּין וְיָת דִּינַיָּא וְתִטַּר וְתַעְבֵּד יָתְהוֹן בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ: יז **אֶת־יְדֹוָה הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים**

(16) This day, the Lord your God is commanding you to fulfill these statutes and judgments: you will observe and fulfill them with all your heart and with all your soul. **(17)** You have selected the Lord this day, to be your God, and to

RASHI רש"י

(טז) **הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ.** בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ חֲדָשִׁים כְּאִלּוּ בּוֹ בַּיּוֹם נִצְטַוֵּיתָ עֲלֵיהֶם: **וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם.** בַּת קוֹל מְבָרְכָתוֹ, הֵבֵאתָ בִּכּוּרִים הַיּוֹם, תִּשְׁנֶה לְשָׁנָה הַבָּאָה: (יז) **הֶאֱמַרְתָּ ...**

(16) This day, the Lord your God is commanding you — *[Understand this verse also literally:] Every single day, perceive the commandments as brand new in your eyes, as though you are today being commanded regarding them!* (Tanhuma *1).* **You will observe and fulfill them —** *A heavenly voice is blessing you: "You have brought the firstfruits today — [so] will you merit bringing them again next year!"* **(17) האמרת ... האמירך** *— We do not find any equivalent*

וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ:
יָת יְיָ חַטַבְתָּ יוֹמָא דֵין לְמֶהֱוֵי לָךְ לֵאלָהָ וּלְמֵהַךְ בְּאָרְחָן דְּתָקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִטַר קְיָמוֹהִי וּפִקּוּדוֹהִי
וְדִינוֹהִי וּלְקַבָּלָא בְּמֵימְרֵהּ: יח **וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה**
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו: וַיְיָ חָטְבָךְ יוֹמָא דֵין לְמֶהֱוֵי לֵהּ לְעַם
חַבִּיב כְּמָא דִי מַלִּיל לָךְ וּלְמִטַר כָּל פִּקּוּדוֹהִי: יט **וּלְתִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל־הַגּוֹיִם**
אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת וְלִהְיֹתְךָ עַם־קָדֵשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: פ וּלְמִתְּנָךְ עֲלָאָה עַל כָּל עַמְמַיָּא דִי עֲבַד לְתֻשְׁבָּחָא וּלְשׁוּם
וּלְרִבּוּ וּלְמֶהֱוָךְ עַם קַדִּישׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ כְּמָא דִי מַלִּיל: רביעי **כז** א **וַיְצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי**
יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר שָׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה

walk in His ways, and to observe His statutes, His commandments and His judgments, and to hear His voice; **(18)** And the Lord has selected you this day, to be His treasured people, as He had spoken to you, and so that you will observe all His commandments; **(19)** And to place you supreme, above all the nations that He has made, [so that you will have] praise, a [distinguished] name and glory; and so that you will be a holy people to the Lord your God, as He has spoken. **27 (1)** And Moshe, [together with] the elders of Israel, commanded the people, saying, Observe all of the commandment which I command you this

RASHI **רש"י**

expression throughout all of Scripture, which might help us understand the meaning of these words. However, it appears to me that the expression האמיר *denotes separation or distinction. [Thus, here, the meaning is as follows.]* את ה' האמרת ... להיות לך לאלהים*: "From all the nation's deities, you have set apart the Lord for yourself, to be your God."*

הֶאֱמִירְךָ. אֵין לָהֶם עֵד מוֹכִיחַ בַּמִּקְרָא וְלִי נִרְאֶה שֶׁהוּא לָשׁוֹן הַפְרָשָׁה וְהַבְדָּלָה הִבְדַּלְתִּי לְךָ מֵאלֹהֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְהוּא הַפְרִישְׁךָ אֵלָיו מֵעַמֵּי הָאָרֶץ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה וּמָצָאתִי לָהֶם עֵד וְהוּא לָשׁוֹן תִּפְאֶרֶת כְּמוֹ יִתְאַמְּרוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: (יח) **כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ.** וְהָיִיתֶם לִי סְגֻלָּה: (יט) **וְלִהְיוֹתְךָ עַם קָדוֹשׁ וְגוֹ' כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר.** וְהָיִיתֶם

And להיות לו לעם ... וה' האמירך*: "and from all the peoples on earth, the Lord has separated you to Him, to be His treasured people." [Notwithstanding,] I did find a similar expression [to* האמיר*], which denotes "glory," as in the verse (Psalms 94:4), "[Until when will] all the perpetrators of evil be glorified (*יתאמרו*)?"* **(18) As He had spoken to you —** *[And when did God tell Israel that they will be His treasured people? When He said] (Exodus 19:5): "And [out of all the nations,] you will be a special treasure (*סגולה*) for Me."* (Mekhilta *12:78*) **(19) And so that you will be a holy people ... as He has spoken —** *[And when did God tell Israel that they will be a holy people? When He said] (Leviticus 20:26): "And you will be*

אֶתְכֶם הַיּוֹם: וּפַקִּיד מֹשֶׁה וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל יָת עַמָּא לְמֵימַר טַר יָת כָּל תַּפְקֵדְתָּא דִּי אֲנָא
מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵּין: ב **וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ**
אֲשֶׁר־יְדוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וַהֲקֵמֹתָ לְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשַׂדְתָּ
אֹתָם בַּשִּׂיד: וִיהֵי בְּיוֹמָא דִּי תַעְבְּרוּן יָת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ וּתְקִים לָךְ
אַבְנִין רַבְרְבִין וּתְסוֹד יָתְהוֹן בְּסִידָא:

day. (2) And it will be, on the day that you will cross over the Jordan to the land which the Lord your God gives you, that you must set up for yourself large stones, and plaster them with lime.

RASHI רש"י

לִי קְדוֹשִׁים: (א) **שְׁמֹר אֶת כָּל הַמִּצְוָה.** לָשׁוֹן הוֹוֶה גרדנ"ט בלע"ז (אים צו היטען. צו בעאבאכטען):
(ב) **וַהֲקֵמֹתָ לְךָ.** בַּיַּרְדֵּן וְאַחַר כָּךְ תּוֹצִיאוּ מִשָּׁם אֲחֵרוֹת, וְתִבְנוּ מֵהֶן מִזְבֵּחַ בְּהַר עֵיבָל נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר ג' מִינֵי אֲבָנִים הָיוּ, שְׁנֵים עָשָׂר בַּיַּרְדֵּן, וּכְנֶגְדָּן בַּגִּלְגָּל, וּכְנֶגְדָּן בְּהַר עֵיבָל כִּדְאִיתָא בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה:

שמר את כל המצוה — *holy to Me." (ibid.)* (1) *The form of the word* **שמר** *here, denotes continuous action [that is to say: "You must observe this commandment always"].* Gardant *in Old French.* (2) **You must set up for yourself [large stones] —** *At the Jordan, and after this, you must take out other stones from there, and out of this [second lot of stones], build an altar on Mount Eval. Consequently we find that there were three places [at which constructions] of stones [were built]: a) Twelve [stones were put together] at the Jordan, b) the same number of stones set up] at Gilgal [the Jews' first stop in the land of Israel,] and c) the same number [of stones set up] at Mount Eival. The above is taught in Tractate Sotah (35b) [where the Talmud, citing chapter 4 of Joshua, proves the above].*

PROPHETS Isaiah 60 נביאים ישעיה פרק ס

טז וְיָנַקְתְּ חֶלֶב גּוֹיִם וְשַׁד מְלָכִים תִּינָקִי וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְדוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ
אֲבִיר יַעֲקֹב: וְתִשְׁבְּעִין נִכְסֵי עַמְמַיָּא וּבִבְזַת מַלְכִין תִּתְפַּנְקִין וְתֵדְעִין אֲרֵי אֲנָא יְיָ פָּרְקִיךְ
וּמְשֵׁזְבִיךְ תַּקִּיפָא דְיַעֲקֹב: **יז תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל אָבִיא כֶּסֶף**

(16) And you shall suck the milk of nations and the breast of kings you shall suck, and you shall know that I am the Lord, your Savior, and your Redeemer, the Mighty One of Yaakov. **(17)** Instead of the copper I will bring gold, and

RASHI רש"י

(טז) **וְשַׁד מְלָכִים.** לְשׁוֹן שָׁדַיִם: (יז) **תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת**

(16) And the breast of kings — *An expression of breasts [despite the unusual vocalization —* shod, *instead of* shed*].* **(17) Instead of the copper —** *That the non-Jewish*

וְתַחַת הָעֵצִים נְחֹשֶׁת וְתַחַת הָאֲבָנִים בַּרְזֶל וְשַׂמְתִּי פְקֻדָּתֵךְ שָׁלוֹם וְנֹגְשַׂיִךְ
צְדָקָה: חָלָף נְחֹשָׁא דְּבַוּ מְנַיִךְ יְרוּשְׁלֵם אַיְתִי דַּהֲבָא וַחֲלַף פַּרְזְלָא אַיְתִי כַּסְפָּא וַחֲלַף אָעַיָּא
נְחָשָׁא וַחֲלַף אַבְנַיָּא פַּרְסְלָא וְאַשַׁוִי פַּרְנָסָךְ שְׁלַם וְשׁלְטוֹנִיךְ בְּזָכוּ: יח **לֹא־יִשָּׁמַע עוֹד חָמָס**
בְּאַרְצֵךְ שֹׁד וָשֶׁבֶר בִּגְבוּלָיִךְ וְקָרָאת יְשׁוּעָה חוֹמֹתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ תְּהִלָּה: לָא
יִשְׁתְּמַע עוֹד חַטָפָא בְּאַרְעִיךְ בְּזָה וּתְבִירָא בִּתְחוּמִיךְ וְיַעַרְעוּן פּוּרְקַן עַל שׁוּרָךְ וְעַל תַּרְעָךְ יְהוֹן
מְשַׁבְּחִין: יט **לֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר יוֹמָם וּלְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ לֹא־יָאִיר לָךְ**
וְהָיָה־לָּךְ יְהוָה לְאוֹר עוֹלָם וֵאלֹהַיִךְ לְתִפְאַרְתֵּךְ: לָא תִּצְטָרְכִין עוֹד לִנְהוֹר שִׁמְשָׁא
בִּימָמָא וְאַף לָא לְזִהוֹר סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא וִיהֵי לִיךְ יְיָ לִנְהוֹר עָלָם וֵאלָהָךְ לְתוּשְׁבַּחְתִּיךְ:
כ **לֹא־יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף כִּי יְדוָֹה יִהְיֶה־לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם**
וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ: וְיִקְרִיךְ לָא יֶעְדֵּי אֲרֵי יְיָ יְהֵי לִיךְ לִנְהוֹר עָלָם וְיִשְׁלְמוּן יוֹמֵי אֶבְלִיךְ:
כא **וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי (קרי מַטָּעַי) מַעֲשֵׂה יָדַי**
לְהִתְפָּאֵר: וְעַמִּיךְ כּוּלְהוֹן זַכָּאִין לְעָלַם יַחְסְנוּן אַרְעָא נִצְבָא דְּחַדָּוְתִי עוֹבַד גְּבוּרְתִי
לְאִשְׁתַּבָּחָא:

instead of the iron I will bring silver, and instead of the wood, copper, and instead of the stones, iron, and I will make your officers peace and your rulers righteousness. **(18)** Thievery will no longer be heard in your land, neither robbery nor destruction within your borders, and you shall call salvation your walls and your gates praise. **(19)** You shall no longer have the sun for light by day, nor for brightness, shall the moon give you light, but the Lord shall be to you for an everlasting light, and your God for your glory. **(20)** Your sun shall no longer set, neither shall your moon be gathered in, for the Lord shall be to you for an everlasting light, and the days of your mourning shall be completed. **(21)** And your people, all of them righteous, shall inherit the land forever, a shoot of My planting, the work of My hands in which I will be glorified.

RASHI רש"י

nations took from you. **פקדתך** — *[Means] your officers.* **And your rulers** — *Will be counted for you for merit.* **(18) And you shall call** — *Salvation shall come about to your walls.* **(19) You shall no longer have** — *You shall not require the light of the sun, nor the brightness of the moon.* **(20) לא יבוא** — *Means, it shall not set.* **לא יאסף** — *means, it shall not be gathered in.* **(21) A shoot — of My planting** — *A branch that I planted.* **In which I will be glorified** — *that I shall be glorified through them.*

שֶׁנְּטָלוּ מִמֵּךְ הָאֻמּוֹת: **פְּקֻדָּתֵךְ.** פְּקוּדִים שֶׁלָּךְ: **וְנֹגְשַׂיִךְ.** יִהְיוּ לָךְ צְדָקָה: (יח) **וְקָרָאת.** תִּפְגַּע יְשׁוּעָה לְחוֹמוֹתַיִךְ: (יט) **לֹא יִהְיֶה לָּךְ עוֹד.** לֹא תִּצְטָרְכִי לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא לְנֹגַהּ הַיָּרֵחַ: (כ) **לֹא־יָבוֹא.** לֹא יִשְׁקַע: **לֹא יֵאָסֵף.** לֹא יִהְיֶה נֶאֱסָף: (כא) **נֵצֶר מַטָּעַי.** עָנָף שֶׁנְּטַעְתִּי: **לְהִתְפָּאֵר.** שֶׁאֶהְיֶה מִתְפָּאֵר בָּם:

ח אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: לָא תַקְשׁוּן לִבְכוֹן הֵיךְ בִּמְצוּתָא
הֵיךְ יוֹמָא דְנִסְיתוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא: ט אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָּעֳלִי:
דִּי נַסִּיאוּ יָתִי אֲבָהַתְכוֹן בַּחֲנוּ יָתִי לְחוֹד חֲמוֹן עוֹבָדָי: י אַרְבָּעִים שָׁנָה ו אָקוּט בְּדוֹר
וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי: אַרְבְּעִין שְׁנִין מְאַסֵית בְּדָרָא בְּמַדְבְּרָא
וַאֲמַרִית עַמָא דְטַעְוָתָא בְלִבְהוֹן הִנּוּן וְאִנּוּן לָא יָדְעוּ אָרְחִי: יא אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי
אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי: דְקַיְמִית בִּתְקוֹף רוּגְזִי אִם יַעֲלוּן לְגֵיחַ בֵּית מַקְדְּשִׁי: צו א שִׁירוּ
לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ: שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ תּוּשְׁבַּחְתָּא חַדְתָּא שַׁבְּחוּ
אַנְגְלֵי מְרוֹמָא שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא: ב שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ
מִיּוֹם־לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ: שַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ בָּרִיכוּ שְׁמֵיהּ בַּשְּׂרוּן מִיּוֹמָא לְיוֹמָא פּוּרְקָנֵיהּ:

(8) Do not harden your heart, as at Merivah, as in the day of Massah in the wilderness. **(9)** When your fathers tried Me, proved Me, even though they saw My work. **(10)** For forty years I argued with that generation, and I said, It is a people that errs in their heart, and they have not known My ways. **(11)** Therefore I swore in My wrath that they should not enter into My rest. **96** **(1)** O sing to the Lord a new song, sing to the Lord, all the earth. **(2)** Sing to the Lord, bless His name, proclaim His salvation from day to day.

RASHI רש"י

(9) [When ...] proved Me — *For no reason.* **Even though they saw My work —** *In Egypt.* **(10) For forty years I was wearied —** *An expression of quarreling.* **(11) Into My rest —** *To Eretz Yisrael and Yerushalayim.* **(1) A new song —** *For the future.*

(ט) **בְּחָנוּנִי:** חִנָּם: **גַּם רָאוּ פָּעֳלִי:** בְּמִצְרַיִם: (י) **אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט.** לְשׁוֹן קְטָטָה: (יא) **אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם יְבֹאוּן אֶל מְנוּחָתִי.** לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלִירוּשָׁלַיִם: (א) **שִׁיר חָדָשׁ.** עַל הֶעָתִיד:

Mishnah *Shevuot, chapter 6* משנה שבועות פרק ו

(1) The oath of the judges [imposed by the judges by Biblical law, on a debtor who admits to a portion of the claim against him, is imposed when] the claim is [at least] two silver coins [*me'ah*], and the admission the equivalent of a *perutah* [a copper coin]. And if the admission is not of the same kind as the claim [i.e., he admits to something other than what is claimed], he is exempt [from taking an

א שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין, הַטַּעֲנָה שְׁתֵּי כֶסֶף וְהַהוֹדָאָה בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה. וְאִם אֵין הַהוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה, פָּטוּר. כֵּיצַד,

רבנו עובדיה מברטנורא

א שבועות הדיינין. השבועה שהדיינים משביעים ע"י הודאה במצת הטענה צריך שלא תהא הטענה פחות משתי מעות כסף. שהוא שליש דינר שהדינר שש מעות והוא משקל צ"ו שעורות בינוניות נמצאו שתי מעות משקל ל"ב שעורות: **וההודאה.** שמחייבתו לישבע לא תהא פחות משוה פרוטה. שאם היה מה שכפר לו פחות משתי כסף, או

שְׁתֵּי כֶסֶף לִי בְיָדֶךָ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא פְרוּטָה, פָּטוּר. שְׁתֵּי כֶסֶף וּפְרוּטָה לִי בְיָדֶךָ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא פְרוּטָה, חַיָּב. מָנֶה לִי בְיָדֶךָ, אֵין לְךָ בְיָדִי, פָּטוּר. מָנֶה לִי בְיָדֶךָ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים דִּינָר, חַיָּב. מָנֶה לְאַבָּא בְיָדֶךָ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים דִּינָר, פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְמֵשִׁיב אֲבֵדָה: **ב** מָנֶה לִי בְיָדֶךָ, אָמַר לוֹ (בִּפְנֵי עֵדִים) הֵן. לְמָחָר אָמַר לוֹ תְּנֵהוּ לִי. נְתַתִּיו לָךְ, פָּטוּר. אֵין לְךָ בְיָדִי, חַיָּב. מָנֶה לִי בְיָדֶךָ, אָמַר לוֹ הֵן, אַל תִּתְנֵהוּ לִי אֶלָּא בְעֵדִים. לְמָחָר אָמַר לוֹ תְּנֵהוּ לִי.

oath]. How so? "Two silver [*me'ah*] of mine you have in your possession," [and the other replies,] "I have in my possession only a *perutah* of yours," he is exempt [because the creditor claims silver, and the debtor admits to copper; if, however, the claim was a silver **coin**, and the admission a copper **coin**, he would then be liable since he admitted the coin]. "Two silver [*me'ah*] of mine and a *perutah* you have in your possession," [and the other replies,] "I have in my possession only a *perutah* of yours," he is liable [because he admits a portion of the claim]. "You have of mine one hundred dinars," [and the other replies,] "I have not of yours," he is exempt [because there is no admission of a portion]. "You have of mine one hundred dinars," [and the other replies,] "I have of yours only fifty dinars," he is liable. "[I think] you have of my father's one hundred dinars," [and the other replies,] "I have of his only fifty dinars," he is exempt, because it is as if he returns a lost object [since the claim was made in a questionable fashion it is not considered an admission to a claim]. (2) "You have of mine, one hundred dinars," and he said to him, in the presence of witnesses, "Yes;" the following day, he said to him, "Give them to me," [and he replied,] "I have given them to you," he is exempt [from the Biblical oath, but the Sages decreed he take a Rabbinical oath. However, if the following day he says,] "I have nothing of yours in my possession," he is liable [to pay; he is not believed to take an oath, for his previous admission before witnesses proves he is a liar]. "You have of mine one hundred dinars." He said to him, "Yes." "Give them to me, only before witnesses." The following day, he said to him, "Give them to me," [and he replied,] I

רבנו עובדיה מברטנורא

מה שהודה פחות משוה פרוטה. אינו חייב שבועה דאורייתא נקיט חפצא בידי' כגון ספר תורה. או תפילין כשנבע. והמחוייב שבועת היסת לא נקט הנשבע חפצא בידיה. אלא חזן הכנסת או המשביע נקיט חפצא בידיה בשעה שחבירו נשבע לו. ושלשה מיני שבועות הן דאורייתא ולא יותר. המודה במקצת הטענה. ומי שעד אחד מעיד כנגדו שהוא נשבע להכחיש העד ושבועת השומרים. וכל שאר שבועות הנזכרים במשנה. הם בתקנת חכמים. והם כעין של תורה בנקיטת חפץ. ואין הפרש בין שבועה דאורייתא לשבועות הנזכרות במשנה אלא שהמחוייב שבוע' דאורייתא ולא רוצה לישבע בין דין יורדין לנכסיו ונפרעים ממנו משלם. והמחוייב שבועה מדבריהם בתקנת חכמים ולא רוצה לישבע. משמתין אותו עד שיפרע או עד שישבע. ואם עמד בנדויו ל' יום ולא רצה לישבע. ולא לשלם. מכין אותו מכת מרדות ומתירין לו נדויו והולך לו. ואין יורדין לנכסיו: **אין לך בידי אלא פרוטה פטור.** שאין ההודאה ממין הטענה שזה טענו כסף. וזה הודה לו נחושת ודוקא שלא טענו אלא משקל שתי מעות כסף או יותר. אבל אם טענו מטבע כסף. וזה הודה לו נחושת ודוקא שלא טענו אלא משקל שתי מעות כסף או יותר. אבל אם טענו מטבע כסף. הרי הודה לו במטבע: **שתי כסף ופרוטה.** קא סבר טענו חטים ושעורים והודה לו על אחת מהן חייב: **מפני שהוא כמשיב אבידה.** שהוא פטור משבועה. כדתנן גיטין (דף מח) המוצא מציאה לא ישבע מפני תקון העולם. ודוקא כשאין הבן טוען ודאי מנה לאבי בידך אלא שמא אבל טענו ודאי ואמר הוא לא היה לו אצלי אלא חמשים חייב שבועה דאורייתא דאין זה משיב אבידה: **ב מנה לי בידך. ואמר לו הן ובפני עדים.** וכגון שאמ' אתם עידי דשוב אינו יכול לטעון משטה

נְתַתִּיו לָךְ, חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לִתְּנוֹ (לוֹ) בְּעֵדִים:
ג לִטְרָא זָהָב יֶשׁ לִי בְיָדָךְ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא לִטְרָא
כֶּסֶף, פָּטוּר. דִּינַר זָהָב יֶשׁ לִי בְיָדָךְ, אֵין לְךָ בְיָדִי אֶלָּא
דִּינַר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפֻנְדְּיוֹן וּפְרוּטָה, חַיָּב, שֶׁהַכֹּל מִין
מַטְבֵּעַ אֶחָת. כּוֹר תְּבוּאָה יֶשׁ לִי בְיָדָךְ, אֵין לְךָ בְיָדִי
אֶלָּא לֶתֶךְ קִטְנִית, פָּטוּר. כּוֹר פֵּרוֹת יֶשׁ לִי בְיָדָךְ, אֵין
לְךָ בְיָדִי אֶלָּא לֶתֶךְ קִטְנִית, חַיָּב, שֶׁהַקִּטְנִית בִּכְלָל
פֵּרוֹת. טָעָנוּ חִטִּין, וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִים, פָּטוּר. וְרַבָּן
גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב. הַטּוֹעֵן לַחֲבֵרוֹ בְּכַדֵּי שֶׁמֶן וְהוֹדָה לוֹ
בְּקַנְקַנִּים, אַדְמוֹן אוֹמֵר, הוֹאִיל וְהוֹדָה לוֹ מִקְצָת מִמִּין
הַטַּעֲנָה, יִשָּׁבַע. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין הַהוֹדָאָה מִמִּין
הַטַּעֲנָה. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי
אַדְמוֹן. טָעָנוּ כֵלִים וְקַרְקָעוֹת, וְהוֹדָה בַּכֵּלִים וְכָפַר
בַּקַּרְקָעוֹת, בַּקַּרְקָעוֹת וְכָפַר בַּכֵּלִים, פָּטוּר. הוֹדָה
בְּמִקְצָת הַקַּרְקָעוֹת, פָּטוּר. בְּמִקְצָת הַכֵּלִים, חַיָּב,
שֶׁהַנְּכָסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרָיוּת זוֹקְקִין אֶת הַנְּכָסִים שֶׁיֵּשׁ

have given them to you," he is liable, because he should have given them to him before witnesses. (3) "You have of mine, a *litra* [a certain weight] of gold," [and he replied,] "I have of yours, only a *litra* of silver," he is exempt [because the admission is not of the same kind as the claim]. "You have of mine, a golden dinar," [and he replied,] "I have of yours, only a silver dinar, or a *trisin*, or a *pundion*, or a *perutah*," he is liable, for all [since both the claim and the admission] are one kind of coinage [i.e., he means the worth of, however in the previous case where he mentions weight, he does not mean its worth]. "You have of mine, a *kor* [a measure of volume] of grain," [and he replied,] "I have of yours, only a *letek* of beans," he is exempt, you have of mine, a *kor* of produce, [and he replied] I have of yours, only a *letek* of beans, he is liable, for beans are included in produce. If he claimed wheat, and the other admitted barley, he is exempt; but Rabban Gamliel declares him liable [for he does not require the admission to be of the same kind as the claim]. If he claims from his fellow jars of oil, and he admits to [empty] jars, Admon says, Since he admits to him a portion of the same kind as the claim [i.e., the jars], he must take an oath. But the Sages say, The admission is not of the same kind as the claim [since the claim is jars of oil]. Rabban Gamliel said, I approve the words of Admon. If he claims from him vessels and lands, and the other admits the vessels, but denies the lands; or admits the lands, but denies the vessels, he is exempt [from taking an oath, because an oath is not taken on land nor can land be the cause of an oath]. If he admits to a portion of the lands, he is exempt; to a portion of the vessels, he is liable [an oath for the vessels, and also for the lands, since an oath is already imposed because of the vessels the Sages declared he should swear on both, this is referred to as a *gilgul shevuah*]; because property for which there is no security [movable property] binds properties for which there is security [real estate] to

רבנו עובדיה מברטנורא

הייתי בך **פטור.** משבועה דאורייתא אבל משביעין אותו היסת: **אין לך בידי.** לא היו דברים מעולם **חייב.** לשלם. ואינו נאמן בשבועה שהרי הוחזק כפרן והוא שכפר בבית דין אבל שלא בבית דין לא הוחזק כפרן: **ג אלא לטרא כסף פטור.** שאין כאן הודאה ממין הטענה **לתך.** חצי כור ט"ו סאין: **כדי שמן.** כדים מלאים שמן **והודה לו בקנקנים.** כדים רקים בלא שמן: **הואיל והודה במקצת הטענה.** דהוה ליה כמו טענו חטין ושעורין והודה לו באחד מהן והלכה כאדמון. אבל אין הלכה כרבן גמליאל דמחייב בטענו חטין והודה לו בשעורים: **פטור.** משבועה דאורייתא. לא על הקרקעות ולא על הכלים. שאין הודאת קרקעות מביאתו לידי שבועה. שאין דין שבועה בקרקעות: **הודה במקצת כלים.** דאיכא הודאה וכפירה בלאו קרקעות. חייב לישבע אף על הקרקעות על ידי גלגול שבועה: **זוקקין.** גוררין:

לָהֶן אַחֲרָיוּת לִשָּׁבַע עֲלֵיהֶן: **ד** אֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, וְאֵין מַשְׁבִּיעִין אֶת הַקָּטָן, אֲבָל נִשְׁבָּעִים לַקָּטָן וְלַהֶקְדֵּשׁ: **ה** וְאֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶם, הָעֲבָדִים, וְהַשְּׁטָרוֹת, וְהַקַּרְקָעוֹת, וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת. אֵין בָּהֶן תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְלֹא תַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע. נוֹשֵׂא שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, קָדָשִׁים שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן, נִשְׁבָּעִין

take an oath for them [by Rabbinic decree]. (4) No oath is imposed in a claim; by a deaf-mute; one who is mentally incompetent; a minor, and no oath is imposed on a minor; but an oath is imposed when a claim is lodged against a minor [i.e., the claimant must take an oath], or against the Temple [i.e., in a case where one donated all his belongings to the Temple, and someone claimed that he owed money to him before he had donated all of his possessions the claimant must take an oath]. (5) These are the things for which no oath is imposed [on the defendant]: slaves, bonds, lands, and consecrated objects. [The law of *kefel* —] paying double [for stealing], or [the fine of] four or five times the value, does not apply to them. An unpaid custodian does not take the custodial oath (see Exodus 22:10) [in the case of slaves, etc., which he otherwise would take in the same case on movable items], and a paid custodian does not pay [for loss or theft of the above, which normally he would have to pay on other items]. Rabbi Shimon says, For consecrated objects for which he is responsible, [if he vows to bring a sacrifice and set aside an animal to do so, and subsequently the animal developed a disqualifying blemish] the custodial oath is imposed; and for what he is not

רבנו עובדיה מברטנורא

ד אין נשבעין על טענת חרש. כגון שטענו חרש ברמיזה. דחרש שאמרו חכמים בכל מקום אינו שומע ואינו מדבר: **וטענת קטן.** כגון שטוענו קטן. דאמר קרא כי יתן איש אל רעהו ואין בנתינת קטן כלום. [והחרש] והשוטה כקטן הוא. ודוקא שבועה דאורייתא. הוא שאין נשבעין על טענת קטן. אבל שבועת היסת חייבין לישבע על טענתו **אבל נשבעין לקטן ולהקדש.** הבא ליפרע מנכסי קטן לא יפרע אלא בשבועה וכן המקדיש נכסיו ויצא עליו שטר חוב. ובא ב"ח ליפרע מן הנכסים של הקדש צריך שבועה **ה העבדים והשטרות והקרקעות וכו'.** דכתיב (שמות כב) על כל דבר פשע. כלל על שור על חמור על שה על שלמה. פרט. על כל אבדה. חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש. דבר המיטלטל וגופו ממון. אף כל דבר המיטלטל וגופו ממון. יצאו קרקעות שאינן מטלטלין. יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות. יצאו שטרות שאף על פי שהם מטלטלין אין גופן ממון. שכל אלו אין נשבעין עליהן. והקדש אין נשבעין עליו דכתיב (שם) כי יתן איש אל רעהו. ולא של הקדש: **אין בהם תשלומי כפל.** דבהני דוקא דמרבינן כעין הפרט דכתיב באותה הפרשה ישלם שנים: **ולא תשלומי ארבעה וחמשה.** דכל היכא דליכא כפל אינו משלם ד' וה'. דכיון דליכא כפל הוו להו תשלומי ג' וד' ותשלומי ד' וה' אמר רחמנא. ולא תשלומי ג' וד': **שומר חנם אינו נשבע.** שומר חנם אין לו עליו אלא שבועה. דכתיב (שם) ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו. ואותה הפרשה בשומר חנם נאמר'. ועל העבדים ועל הקרקעות ועל השטרות אינו נשבע. דילפינן לה מדכתיב כי יתן איש אל רעהו. כלל. כסף או כלים פרט. לשמור. חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפור' דבר המיטלטל וגופו ממון. אבל כל וכו' יצאו קרקעות דלאו מיטלטלים וכו'. וכל הני דאמרינן בהו אינו נשבע. דוקא שבועה דאורייתא. אבל שבועת היסת לעולם חייבין לישבע: **נושא שכר אינו משלם.** גניבה ואבדה הכתוב בו לחיוב. דכתיב (שם) אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו ועבדים וקרקעות ושטרות אינו משלם. דכתיב בשומר שכר (שם) כי יתן איש אל רעהו. כלל. (חמור או שור או שה וכל בהמה פרט. לשמו' חזר וכלל וכו') כדאמרינן לעיל. רעהו כתיב בשומר חנם ובשומר שכר דמשמע רעהו ולא הקדש. ושואל. ושוכר. לא הוזכרו כאן למעוטי בהו עבדים וקרקעות ושטרות והקדשות. דלא שייך שאלה בקרקעות ולא בשטרות על הרוב וכל שכן שכירות שאינו שייך בשטרות וכן לא שייך שאלה ושכירות

עֲלֵיהֶן. וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן, אֵין נִשְׁבָּעִים עֲלֵיהֶם: ו רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כַּקַּרְקַע וְאֵינָן כַּקַּרְקַע, וְאֵין חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. כֵּיצַד, עֶשֶׂר גְּפָנִים טְעוּנוֹת מָסַרְתִּי לְךָ, וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינָן אֶלָּא חָמֵשׁ, רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב שְׁבוּעָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כַּקַּרְקַע. אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁמַּמָּדָה וְשֶׁמַּמְשָׁקָל וְשֶׁמַּמְנֶן. כֵּיצַד, בַּיִת מָלֵא מָסַרְתִּי לְךָ וְכִיס מָלֵא מָסַרְתִּי לְךָ, וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אֶלָּא מַה שֶּׁהִנַּחְתָּ אַתָּה נוֹטֵל, פָּטוּר. זֶה אוֹמֵר עַד הַזִּיז וְזֶה אוֹמֵר עַד הַחַלּוֹן, חַיָּב: ז הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְאָבַד הַמַּשְׁכּוֹן, אָמַר לוֹ סֶלַע הִלְוֵיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה, וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא סֶלַע הִלְוֵיתַנִי עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה, פָּטוּר. סֶלַע הִלְוֵיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה, וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא סֶלַע הִלְוֵיתַנִי עָלָיו וּשְׁלֹשָׁה דִינָרִים הָיָה שָׁוֶה, חַיָּב. סֶלַע הִלְוֵיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה

responsible [if he vowed, this animal I will bring for a sacrifice, and subsequently it developed a blemish], an oath is not imposed. (6) Rabbi Meir says, There are things which are [attached] to land, but are not like land. But the Sages do not agree with him. How so? [If a man says,] "Ten vines laden with fruit I delivered to you [to watch for me]." And the other says, "There were only five:" Rabbi Meir obliges him to take the custodian oath [the claim focuses on the grapes, which were ready for picking, and therefore are not regarded as if they were attached to the ground]; but the Sages say, [in regard to custodial responsibility,] All that is attached to the land is like land. An oath is not imposed unless it is something [defined] by size, weight, or number. How so? [If a person says,] "A houseful [of produce] I delivered to you," or "A purse full [of money] I delivered to you," and the other says: "I do not know; but what you left you may take," he is exempt [because the claim was not defined]. If a person says, "[I gave you produce reaching] up to the beam [of the upper floor]," and the other says, "Only up to the window," he is liable [because the claim is defined]. (7) If a person lends [money] to his fellow on a pledge, and the pledge was lost, and he said to him, "I lent you a *sela* on it, and it was worth a *shekel* [half a *sela*, which is two dinars, so you still owe me two dinars]," and the other says, "No! You lent me a *sela* on it, but it was [also] worth a *sela*," he is exempt [because he denies everything]. "I lent you a *sela* on it, and it was worth a *shekel* [i.e., half a *sela*]," and the other says, "No! You lent me a *sela* on it, and it was worth three dinars," he is liable [an oath, because he made partial admission]. "You lent me a *sela* on it, and it was worth two [and therefore you, the lender,

רבנו עובדיה מברטנורא

בהקד'. שאסור להשאיל ולהשכיר ההקדשות: **ו ר' מאיר אומר יש דברים שהם בקרקע.** ענבים העומדים ליבצר הוא דאיכא בין חכמים לרבי מאיר. דרבי מאיר סבר ענבים העומדים ליבצר כבצורות דמיין. וחכמים סברי לאו כבצורות דמיין. והלכה כחכמים. ודוקא בדין שומרים אבל גבי מקח וממכר ואונאה ומוד' במקצת הטענה בכל הני קיימא לן דדבר העומד לביצר כבצור דמו וכן הלכה: **עד הזיז.** קורה של עלייה הבולטת מתוך הבית וכללא דמלתא לעולם אינו חייב שבועה דאורייתא עד שיטעננו דבר שבמדה או שבמשקל או שבמנין. ויודה לו במקצת המדה. או במקצת המשקל. או במקצת המנין: **ז המלוה את חברו על המשכון.** נעשה עליו שומר שכר לא שנא משכנו בשעת הלואתו. לא שנא משכנו שלא בשעת הלואתו. ואם אבד או נגנב והיה המשכון כנגד החוב יצא משכונו בחובו. ואין להם זה על זה כלום. ואם החוב יתר על המשכון משלם לוה למלוה מה שהיה החוב יותר. ואם המשכון יותר על החוב משלם מלוה ללוה. ואם נאבד באונס ששומר שכר פטור. גם המלוה פטור. ונשבע שבאונס נאבד. וגובה חובו כולו: **שקל.** חצי סלע: **לא כי.** לא כן היה אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרים היה שוה: **חייב.** שהרי הוא הודה במקצת

שָׁוֶה, וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה, פָּטוּר. סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה, וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו וַחֲמִשָּׁה דִינָרִים הָיָה שָׁוֶה, חַיָּב. וּמִי נִשְׁבָּע, מִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ, שֶׁמָּא יִשָּׁבַע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן:

have to pay me a *sela*]," and the other says, "No! I lent you a *sela* on it, and it was worth a *sela*," he is exempt. "You lent me a *sela* on it, and it was worth two," and the other says, "No! I lent you a *sela* on it, and it was worth five dinars," he is liable. And who takes the oath? The one who had the deposit [the lender, with whom the pledge was deposited], lest, if the other take the oath, this one may bring out the pledge deposited [i.e., if the borrower takes the oath, the lender who may not have lost the deposit at all, may bring out the deposit and show that the borrower has sworn falsely regarding its value].

רבנו עובדיה מברטנורא

הטענה שהסלע שוה ארבעה דינרין. וכיון שהלוה חייב לישבע כמה היה שוה המשכון שלו. והמלוה חייב לישבע על המשכון שאינו ברשותו ואף על פי שמשלם דמיו. משום דחיישינן שמא עיניו נתן בו. בית דין משביעין את המלוה תחלה שאין המשכון ברשותו. ואחר כך משביעין את הלוה כמה היה שוה. שמא ישבע הלוה תחלה ולא דקדק בשומא. ויוציא המלוה את המשכון ויפסלנו לעדות ולשבועה והא דתנינן בסיפא מי נשבע. מי נשבע תחלה קאמר: **מי שהפקדון אצלו.** המלוה שהיה המשכון אצלו נשבע שאין המשכון ברשותו:

Gemara *Shevuot 38b* גמרא שבועות דף לח:

תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁבוּעַת הַדַּיָּינִין אַף הִיא בְּלָשׁוֹנָהּ נֶאֱמָרָה. אוֹמְרִים לוֹ הֱוֵי יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִזְדַּעְזַע בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּסִינַי לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶן וְנִקָּה. וְכָאן נֶאֱמַר לֹא יְנַקֶּה. וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וְכָאן מִמֶּנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. וְאֵין בְּשָׂרוֹ אֶלָּא קְרוֹבוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם וְכָל עֲבֵרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ וְכָאן מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ד) אָלָה וְכַחֵשׁ וְאֵימָא עַד דְּעָבִיד לְהוּ

Our Sages taught: [As to] the oath of the judges — it also may be said in any language. They say to him: Be aware that the whole world trembled at the time when the Holy One, blessed be He, said at Sinai, "You shall not take the name of the Lord your God in vain." (Exodus 20:7) And with reference to all transgressions in the Torah it is said, "*vinake* — holding guiltless," (Exodus 34:7) but here it is said, "will not hold him guiltless." (Exodus 20:7) [Scripture could have written *lo yinake*; the presumably superfluous wording *vinake lo yinake* teaches that there are occasions when God holds guiltless the transgressors, when they repent]. And for all the transgressions in the Torah he [the sinner] alone is punished, however, here, he and his family [are punished]; for it is said: "Suffer not your mouth [by swearing falsely] to bring your flesh into guilt," (Ecclesiastes 5:5) and **flesh** means "near relative," as it is said: "And from your own flesh you shall not hide yourself." (Isaiah 58:7) And for all the transgressions in the Torah he alone is punished, but here, he and all the world; for it is said, "Swearing and lying ... [therefore does the land mourn, and everyone that dwells therein does languish]." (Hosea 4:2-3) But say, perhaps, only when he commits them all [the verse also mentions, killing, stealing, and committing adultery, implying perhaps, that if he commits them all, then the entire world

לְכוּלְהוּ לֹא סַלְקָא דַּעְתָּךְ דִּכְתִיב (ירמיה כג) מִפְּנֵי אָלָה אָבְלָה הָאָרֶץ. וּכְתִיב (הושע ד) עַל כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ אוּמְלַל כָּל יוֹשֵׁב בָּהּ. וְכָל עֲבֵרוֹת שְׁבַתּוֹרָה אִם יֵשׁ לוֹ זְכוּת תּוֹלִין לוֹ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת וְכָאן נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ לְאַלְתֵּר שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ה) הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם ה' צְבָאוֹת וְגוֹמֵר. וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו הוֹצֵאתִיהָ לְאַלְתֵּר וּבָאָה אֶל הַגַּנָּב, זֶה הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵין לוֹ מָמוֹן אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְטוֹעֲנוֹ וּמַשְׁבִּיעוֹ וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר כְּמַשְׁמָעוֹ וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ וְאֶת עֵצָיו וְאֶת אֲבָנָיו. הָא לָמַדְתָּ דְּבָרִים שֶׁאֵין אֵשׁ וּמַיִם מְכַלִּין אוֹתוֹ שְׁבוּעַת שֶׁקֶר מְכַלָּה אוֹתָן אִם אָמַר אֵינִי נִשְׁבַּע, פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד. וְאִם אָמַר הֲרֵינִי נִשְׁבַּע, הָעוֹמְדִים שָׁם אוֹמְרִים סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְגוֹמֵר. וּכְשֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ אוֹמְרִים לוֹ הֱוֵי יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא עַל דַּעְתְּךָ אָנוּ מַשְׁבִּיעִין אוֹתְךָ אֶלָּא עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעַת בֵּית דִּין. שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּינוּ כְּשֶׁהִשְׁבִּיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶן: דְּעוּ שֶׁלֹּא עַל דַּעְתְּכֶם אֲנִי מַשְׁבִּיעַ אֶתְכֶם אֶלָּא עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעְתִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט) וְלֹא אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם וְגוֹמֵר כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹמֵר:

suffers, but not for swearing alone]! That cannot enter your mind, for it is written, "Because of swearing the land mourns," (Jeremiah 23:10) and it is written, "therefore does the land mourn, and everyone that dwells therein does languish;" (Hosea 4:3) [and when the land mourns, every inhabitant languishes; and because of swearing, the land mourns (Jeremiah, 23:10); therefore, every inhabitant languishes because of swearing]. And with reference to all transgressions in the Torah, if he has merit, punishment is suspended for two or three generations, but here he is punished immediately, as it said, "I cause it to go forth, says the Lord of Hosts, and it shall enter into the house of the thief and into the house of he who swears falsely by My name; and it shall abide in the midst of his house, and shall consume it with its timber and its stones;" (Zechariah 5:4) "I cause it [punishment] to go forth" immediately; "and it shall enter into the house of the thief" — he who steals the mind of [i.e., deceives] people; [e.g.,] there is no money owed to him by his fellow, but he claims it of him, and causes him to swear; "and into the house of he who swears falsely by My name" — according to its plain meaning; "and it shall abide in the midst of his house, and shall consume it with its timber and its stones" — from this you learn, that things which neither fire nor water can destroy, a false oath can destroy. If he says, "I shall not swear," he is dismissed immediately [from the Court, with no opportunity to change his mind, and he must pay]. But if he said, "I shall swear," those who are standing there say to each other, "Depart, I pray you, from the tents of these wicked men ...." (Numbers 16:26) And when they adjure him they say to him: "Be aware that we do not adjure you according to your own mind, but according to the mind of the Omnipresent, and the mind of the court;" for thus we find in the case of Moshe our teacher: when he adjured Israel [to keep the commandments], he said to them: "Be aware that not according to your own minds do I adjure you, but according to the mind of the Omnipresent, and my mind;" as it is said, "But it is not only with you that I am making this covenant and this oath;" (Deuteronomy 29:13,) [i.e., not in accordance with your own minds.] "It is with those who are standing here [with us today before the Lord our God, and (also) with those who are not here with us, this day]." (ibid., verse 14)

זוהר פנחס דף רל"א ע"ב

בְּיוֹמֵי דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתַּקְנִין בֵּי דִּינָא כָּרְסָיָא לְמַלְכָּא לְמֵידָן כָּל עָלְמָא וְיִשְׂרָאֵל עָאלִין בְּקַדְמִיתָא בְּדִינָא קַמֵּיהּ דְּלֵיפּוּשׁ רַחֲמֵי (ס"א קַמֵּי דְּלֵיפּוּשׁ רָגְזָא) תְּנַן וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ מַאי הוּא אֶלָּא הַנֵּי תְּרֵין יוֹמִין דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אַמַּאי תְּרֵין יוֹמִין בְּגִין דְּאִנּוּן תְּרֵי בֵּי דִּינָא דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא דִּינָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ קַשְׁיָא דִּינָא תַּתָּאָה דְּאִיהוּ רַפְיָא וְתַרְוַיְהוּ מִשְׁתַּכְּחֵי וְעַל דָּא לָא יָדְעֵי הַנֵּי בַּבְלָאֵי רָזָא דִּיבָּבָא וְיִלְלוּתָא וְלָא יַדְעֵי דְּתַרְוַיְהוּ אִצְטְרִיכוּ יַלְלוּתָא דְּאִיהוּ דִּינָא תַּקִּיפָא. תְּלַת דִּינִין דְּאִיהוּ דִּינָא רַפְיָא גְּוונְחֵי גְּנַח רַפְיָא אִנּוּן לָא יָדְעֵי וְעָבְדִין תַּרְוַיְהוּ וַאֲנָן יַדְעִינָן וַעֲבַדְנָן תַּרְוַיְהוּ (ס"א וְעַל דָּא רָזָא דִּיבָּבָא וִילָלָא וְתַרְוַיְהוּ אִצְטְרִיכוּ הַנֵּי בַּבְלָאֵי אִנּוּן לָא יָדְעֵי וְעָבְדִין תַּרְוַיְהוּ) וְכֹלָּא נָפְקִין לְאַרְח קְשׁוֹט. פָּתַח וְאָמַר (תְּהִלִּים פ"א) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר מַאי בַּחֹדֶשׁ דָּא בֵּי דִּינָא רַפְיָא דְּאִקְּרֵי חֹדֶשׁ בַּכֶּסֶה (כְּס דְּעָלְמָא עִלָּאָה כ"ס ה' דָּא פַּחַד יִצְחָק דְּאִיהוּ כֵּס לְמַלְכָּא עִלָּאָה. תּוּ בַּכֶּסֶה) דָּא דִּינָא קַשְׁיָא פַּחַד יִצְחָק דִּינָא דְּאִתְכַּסְיָא תְּדִיר דְּלָאו אִיהוּ דִּינָא בְּאִתְגַּלְיָא. כִּי חֹק דָּא דִּינָא רַפְיָא וּמִשְׁפָּט דָּא דִּינָא (קַשְׁיָא) בְּרַחֲמֵי וְתַרְוַיְהוּ אִנּוּן כַּחֲדָא בְּגִין כָּךְ תְּרֵין יוֹמִין וְתַרְוַיְהוּ בְּרָזָא חָדָא. אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה וְגוֹמֵר לָא כְּתִיב שׁוֹמְעֵי אוֹ תּוֹקְעֵי תְּרוּעָה אֶלָּא יוֹדְעֵי תְּרוּעָה בְּגִין (ס"א כְּגוֹן) חַכִּימִין דְּדַיְרִין בַּאֲוִירָא דְּאַרְעָא קַדִּישָׁא אִנּוּן יוֹדְעֵי תְּרוּעָה רָזָא דִּתְרוּעָה כְּמָה דִּכְתִיב (שָׁם ב') תְּרוֹעֵם בְּשֶׁבֶט בַּרְזֶל מַאן עַמָּא כְּיִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין רָזִין עִלָּאִין דְּמָארֵיהוֹן לְמֵיעַל קַמֵּיהּ וּלְאִתְקַשָּׁרָא בֵּיהּ וְכָל אִנּוּן דְּיָדְעֵי רָזָא דִּתְרוּעָה יִתְקָרְבוּן לְמֵיהָךְ בְּאוֹר פָּנָיו דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדָא אוֹר קַדְמָאָה דְּגָנִיז קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצַּדִּיקַיָּא וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדָּע לָהּ:

תרגום הזוהר

בְּיָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בֵּית הַדִּין מְתַקְּנִים כִּסֵּא אֶל הַמֶּלֶךְ לָדוּן כָּל הָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים תְּחִלָּה לָדוּן לְפָנָיו, כְּדֵי שֶׁיִּתְרַצֶּה רַחֲמִים (ס"א לִפְנֵי שֶׁיִּתְרַצֶּה הַכַּעַס). תְּנַן, וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. מַהוּ יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֶלָּא אֵלּוּ הֵם שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְלָמָּה הֵם שְׁנֵי יָמִים. מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁנֵי בָּתֵּי דִּין הַמִּתְחַבְּרִים יַחַד. דִּין עֶלְיוֹן שֶׁהוּא קָשֶׁה, בְּדִין תַּחְתּוֹן שֶׁהוּא רָפֶה. וּשְׁנֵיהֶם נִמְצָאִים. וְעַל זֶה לֹא יְדָעוּ הַבַּבְלִים סוֹד הַשִּׁבָּרִים וְהַתְּרוּעָה, שֶׁלֹּא יְדָעוּ שֶׁשְּׁנֵיהֶם צְרִיכִים, הַתְּרוּעָה שֶׁהִיא דִּין קָשֶׁה. שְׁלֹשָׁה שִׁבָּרִים שֶׁהֵם דִּין רָפֶה. דּוּמָּה לְמִי שֶׁגּוֹנֵחַ [מִלִּבּוֹ], שֶׁהוּא רָפֶה. הֵם [הַבַּבְלִים] לֹא יָדְעוּ אֵיזֶה מִשְּׁנֵיהֶם צְרִיכִים, וְעַל כֵּן עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ יוֹדְעִים, [שֶׁשְּׁנֵיהֶם צְרִיכִים] וְעוֹשִׂים אֶת שְׁנֵיהֶם. (ס"א וְעַל זֶה סוֹד הַיְבָבָה וְהַיְלָלָה וּשְׁנֵיהֶם צְרִיכִים. אֵלּוּ בַּבְלִים הֵם לֹא יָדְעוּ וְעָשׂוּ שְׁנֵיהֶם) וְהַכֹּל יוֹצֵא לְדֶרֶךְ הָאֱמֶת. פָּתַח וְאָמַר, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה וְגוֹ'. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר, מַהוּ בַחֹדֶשׁ. זֶה הוּא הַדִּין הָרָפֶה, שֶׁנִּקְרָא חֹדֶשׁ. בַּכֶּסֶה, (כֵּס הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, כֵּס ה' זֶה פַּחַד יִצְחָק, שֶׁהוּא כֵּס לַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. עוֹד, בַּכֶּסֶה) זֶה הוּא הַדִּין קָשֶׁה [הַמְכוּוָּה] פַּחַד יִצְחָק. הַדִּין שֶׁהוּא מְכוּסֶּה תָּמִיד שֶׁאֵינוֹ דִּין בְּגָלוּי. כִּי חֹק, הוּא דִּין רָפֶה. וּמִשְׁפָּט, הוּא דִּין (קָשֶׁה) כָּלוּל בְּרַחֲמִים. וּשְׁנֵיהֶם הֵם יַחַד, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ שְׁנֵי יָמִים [בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה], וּשְׁנֵיהֶם הֵם בְּסוֹד אֶחָד. אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה וְגוֹ'. לֹא כָּתוּב שׁוֹמְעֵי, אוֹ תּוֹקְעֵי תְּרוּעָה, אֶלָּא יוֹדְעֵי תְּרוּעָה. הוּא מִשּׁוּם שֶׁרַק הַחֲכָמִים הַיּוֹשְׁבִים בַּאֲוִיר הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הֵם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה. סוֹד הַתְּרוּעָה, הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, תְּרוֹעֵם בְּשֶׁבֶט בַּרְזֶל. מִי עַם כְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁל רִבּוֹנָם, לְכָנֵס לְפָנָיו וּלְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ. וְכָל אֵלּוּ הַיּוֹדְעִים סוֹד הַתְּרוּעָה, יִתְקָרְבוּ לְלֶכֶת בְּאוֹר פָּנָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁזֶּה הוּא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁגָּנַז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַצַּדִּיקִים. וְעַל כֵּן צְרִיכִים לָדַעַת אוֹתָהּ [אֶת הַתְּרוּעָה].

יוסף לחוק — Yosef le-Hok

מוסר — Ethical Teaching:

שערי תשובה דף כח עג — Sha'arei Teshuvah, Page 28

כַּת לֵצִים אִישׁ לָשׁוֹן הַנּוֹתֵן דֹּפִי בִּבְנֵי אָדָם כְּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים נ) תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ

The category of scorners: This is a man of words who speaks disparagingly of people, as it says, "You sit and speak against your

תְּדַבֵּר בְּבֶן אִמְּךָ תִּתֵּן דֹּפִי. וְנִקְרָא לֵץ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כא) זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן פֵּרוּשׁ שְׁתֵּי הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת שֶׁהֵם הַזָּדוֹן וְהַגַּאֲוָה נִקְבְּצוּ וְנִתְחַבְּרוּ בָּאָדָם הַלֵּץ כִּי מִבְּלִי הֱיוֹת לוֹ תּוֹעֶלֶת בְּדָבָר הוּא גּוֹרֵם נֶזֶק עָצוּם לַחֲבֵרָיו אֲשֶׁר יַבְאִישׁ אֶת רֵיחָם בְּעֵינֵי הָאָדָם וְזֶה תַּכְלִית הַזָּדוֹן יוֹתֵר מִן הַגּוֹזֵל וְהַחוֹמֵס שֶׁעוֹשֶׂה לְהַרְבּוֹת לוֹ מָמוֹן וְגַם הוּא יָהִיר כִּי הַשָּׁפָל וְהַנִּכְנָע כַּאֲשֶׁר יַכִּיר מִגְרַעַת עַצְמוֹ וּמוּמָיו לֹא יִתְלוֹצֵץ עַל בְּנֵי אָדָם. וְאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: לֶעָתִיד לָבֹא מִתְקַבְּצוֹת חַיּוֹת אֵצֶל הַנָּחָשׁ וְאוֹמְרוֹת לוֹ: אֲרִי דּוֹרֵס וְאוֹכֵל, זְאֵב טוֹרֵף וְאוֹכֵל וְאַתָּה מַה הֶנָּאָה יֵשׁ לְךָ. אוֹמֵר לָהֶם: וּמַה יִּתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) אִם יִשּׁוֹךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן. וְזֶה הַחֵלֶק גַּם הוּא מֻחְלָקִי כַּת מְסַפְּרֵי לָשׁוֹן הָרָע:

brother; you slander your mother's son." (Psalms 50:20) He is called a scorner, as it says, "A proud and haughty man, scorner is his name; he acts with overbearing pride." (Proverbs 21:24) In other words, the two evil traits, deliberate sin and pride, are combined in the scornful person. For, without deriving any benefit from it, he causes severe harm to others by ruining their reputation among people. This is the epitome of deliberate sin, more than stealing or taking property by coercion, which a person does in order to increase his wealth. He is also prideful. For someone that is lowly and contrite, who recognizes his shortcomings and defects, does not speak scornfully against other people. The Sages, of blessed memory, said, "In the future, the animals will gather around the snake and say to him, 'The lion tramples and eats; the wolf tears and eats. But you — what benefit do you have [since everything tastes to him as dust anyway]?' And he will say to them, 'What benefit does the master of words have?' As it says, 'If the snake bites before it is charmed, the master of words [snake charmer] has no advantage'." (Ecclesiastes 10:11) This trait is also one of the characteristics of the category of those who speak evil gossip.

Practical Law:
Rambam, Laws of Blessings, Chapter 4

הלכה
הרמב"ם הלכות ברכות פרק ד

א הָיוּ הָאוֹכְלִין מֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה מְזַמְּנִין בְּשֵׁם כְּיצַד הַמְבָרֵךְ אוֹמֵר נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן עוֹנִין בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ וְהוּא חוֹזֵר וְאוֹמֵר בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ וּמַתְחִיל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן: ב הַסּוֹעֵד בְּבֵית חֲתָנִים מִשֶּׁיַּתְחִילוּ לְהִתְעַסֵּק בְּצָרְכֵי סְעֻדַּת נִשּׂוּאִין וְלַהֲכִינָהּ עַד

(1) If ten or more men eat together, they say *zimmun* [— the invitation to the blessing after the meal] using God's name. How is this done? The one reciting the blessing says, "Let us bless our God of Whose [food] we have eaten." And they answer, "Blessed is our God of Whose [food] we have eaten and by Whose goodness we live." He repeats, "Blessed is our God of Whose [food] we have eaten and by Whose goodness we live" and begins the blessing after the meal. **(2)** One who eats a meal in the place of a wedding, from the time that they begin to occupy themselves with the needs of the wedding meal and its preparation, until thirty days after the wedding, says the blessing, "Let us bless He in Whose dwelling place is

שְׁלֹשִׁים יוֹם אַחַר הַנִּשּׂוּאִין מְבָרֵךְ נְבָרֵךְ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. וְהֵם עוֹנִים בָּרוּךְ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וְכוּ' וְאִם הָיוּ עֲשָׂרָה מְבָרֵךְ נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה וְכוּ'. וְכֵן סְעֻדָּה שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָהּ אַחַר הַנִּשּׂוּאִין מֵחֲמַת הַנִּשּׂוּאִין עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ:

joy, from Whose [food] we have eaten" [i.e., *sh'hasimhah b'meono*]. And they answer, "Blessed is He in Whose dwelling place is joy, from Whose [food] we have eaten," and so on. If there were ten men present, he says the blessing, "Let us bless our God, in Whose dwelling place is joy," and so on. Similarly, at a meal that is made after the wedding because of the wedding, up to twelve months, one says the blessing "in Whose dwelling place is joy."

KI TAVO FOR THURSDAY כי תבא ליום חמישי

TORAH תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ג וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעָבְרֶךָ לְמַעַן אֲשֶׁר
תָּבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְדוָה אֱלֹהֶיךָ ו נֹתֵן לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב
וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְדוָה אֱלֹהֵי־אֲבֹתֶיךָ לָךְ: וּתְכִתּוֹב עֲלֵיהוֹן יָת כָּל פִּתְגָמֵי

אוֹרַיְתָא הָדָא בְּמֶעְבְּרָךְ בְּדִיל דִּי תֵעוּל לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהֵב לָךְ אַרְעָא עָבְדָא חֲלַב וּדְבַשׁ
כְּמָא דִי מַלִּיל יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתָךְ לָךְ: ד וְהָיָה בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תָּקִימוּ
אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל
וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד: וִיהֵי בְּמֵעֲבָרְכוֹן יָת יַרְדְּנָא תְּקִימוּן יָת אַבְנַיָּא הָאִלֵּין דִּי אֲנָא
מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵּין בְּטוּרָא דְעֵיבָל וּתְסוּד יָתְהוֹן בְּסִידָא: ה וּבָנִיתָ שָּׁם מִזְבֵּחַ לַידוָד
אֱלֹהֶיךָ מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל: וְתִבְנֵי תַּמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם
יְיָ אֱלָהָךְ מַדְבַּח אַבְנִין לָא תְרִים עֲלֵיהוֹן פַּרְזְלָא: ו אַבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה
אֶת־מִזְבַּח יְדוָד אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עוֹלֹת לַידוָד אֱלֹהֶיךָ: אַבְנִין

(3) When you cross over, you must write upon them [these stones] all the words of this Torah, in order that you may come to the land which the Lord your God gives you, a land flowing with milk and honey, as the Lord, God of your fathers, has spoken to you. **(4)** And it will be, when you cross over the Jordan, that you must set up these stones, [regarding] which I command you this day — on Mount Eval, and you must plaster them with lime. **(5)** And there, you must build an altar to the Lord your God: an altar of stones. Do not lift up any iron upon them. **(6)** Build the altar of the Lord your God, out of whole stones.